

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 68g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi conținute
de articolul 68 din Codul de procedură civilă
(*dreptul intervenientului accesoriu de a declara recurs în mod independent*)

CHIȘINĂU

16 aprilie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 8 aprilie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 16 aprilie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a” de la articolul 68 din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Vladimir Grosu, în dosarul nr. 3ra-12/2019, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 8 aprilie 2019 de către un complet de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție (format din dnii judecători Valeriu Doagă, Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu și Victor Burduh), în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 27 octombrie 2017, ministrul Justiției a emis ordinul nr. 924 prin care l-a învestit pe dl executor judecătoresc Andrei Gosic cu împuterniciri de exercitare a activității de executare în circumscripția municipiului Chișinău în legătură cu transferul acestuia din circumscripția raionului Călărași.

4. Pe 3 ianuarie 2018, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a cerut anularea ordinului nr. 924, deoarece acesta ar fi fost emis în lipsa propunerii Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, încălcându-se astfel prevederile articolului 14 alin. (6) din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010 privind executorii judecătorești. Dl Andrei Gosic a intervenit în proces în calitate de intervenient accesoriu, alăturându-se Ministerului Justiției.

5. Prin hotărârea din 19 februarie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis cererea de chemare în judecată și a anulat ordinul nr. 924 din 27 octombrie 2017, pentru că pârâtul a emis ordinul în discuție în lipsa propunerii Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

6. Împotriva hotărârii primei instanțe, atât pârâtul, cât și intervenientul accesoriu au declarat apel, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

7. Prin decizia din 24 iulie 2018, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a respins apelurile declarate și a menținut hotărârea primei instanțe.

8. Pe 3 septembrie 2018, ministrul Justiției a emis ordinul nr. 526, prin care a executat hotărârile judecătorești menționate *supra*.

9. Totodată, pe 24 septembrie 2018, dl Andrei Gosic, în calitate de intervenient accesoriu, a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel.

10. Pe 19 martie 2019, dl Vladimir Grosu a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a” de la articolul 68 din Codul de procedură civilă, în calitate de reprezentant al Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

11. Prin încheierea din 3 aprilie 2019, instanța de recurs a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 68

Drepturile și obligațiile procedurale ale intervenientului accesoriu

„Intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a modifica temeiul și obiectul acțiunii, de a majora sau reduce cuantumul pretențiilor din acțiune, precum și de a renunța la acțiune, de a recunoaște acțiunea sau de a încheia tranzacție, de a înainta acțiune reconvențională sau de a cere executarea silită a hotărârii, încheierii sau deciziei judecătorești.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că textul „intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a” de la articolul 68 din Codul de procedură civilă este neconstituțional, deoarece nu reglementează faptul că intervenientul accesoriu nu poate declara apel sau recurs dacă partea la care s-a alăturat nu exercită acest drept.

15. În acest sens, autorul excepției menționează că intervenientul accesoriu în cadrul procesului civil trebuie să se subordoneze poziției adoptate de către partea la care s-a alăturat. Astfel, dacă ultima nu a declarat apel sau recurs, intervenientul accesoriu nu poate exercita această cale de atac în mod independent.

16. În susținerea opiniei sale, autorul excepției face trimitere la legislația Franței, a Germaniei și a României, care prevăd că intervenientul accesoriu nu poate exercita căile de atac sau nu poate acționa contrar intereselor părții căreia i s-a alăturat. În fine, autorul excepției consideră că prin omisiunea legislatorului de a include dreptul de a declara apel sau recurs în rândul excepțiilor prevăzute de articolul 68 din Cod se încalcă principiul securității raporturilor juridice, dreptul la un proces echitabil și principiul contradictorialității.

17. În fine, autorul excepției de neconstituționalitate consideră că dispozițiile legale contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 2 și 20 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl Vladimir Grosu în dosarul nr. 3ra-12/2019, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

21. Deși autorul excepției de neconstituționalitate a invocat mai multe norme din Constituție, Curtea reține că aspectele de drept invocate în sesizare privesc o pretinsă încălcare a articolului 20 din Constituție.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că articolul 68 din Codul de procedură civilă prevede că intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a modifica temeiul și obiectul acțiunii, de a majora sau reduce cuantumul pretențiilor din acțiune, precum și de a

renunța la acțiune, de a recunoaște acțiunea sau de a încheia o tranzacție, de a înainta o acțiune reconvențională sau de a cere executarea silită a hotărârii, a încheierii sau a deciziei judecătorești.

23. Autorul excepției consideră că dispozițiile legale contestate sunt neconstituționale pentru că îi permit intervenientului accesoriu să declare apel sau recurs chiar dacă partea căreia i s-a alăturat nu o face.

24. Curtea observă că dreptul de a declara apel sau recurs nu este inclus în lista excepțiilor prevăzute de articolul 68 din Cod. În același timp, legislația procesual-civilă nu conține alte prevederi care ar condiționa dreptul intervenientului accesoriu la exercitarea căilor de atac de faptul că partea căreia acesta i s-a alăturat își valorifică același drept.

25. Pe de o parte, autorul excepției consideră că, în lipsa unei asemenea condiții, reclamantul nu poate beneficia de efectele hotărârii judecătorești prin care s-a soluționat litigiul său cu pârâtul. Pe de altă parte, Curtea constată că soluția instanței asupra litigiului apărut între reclamant și pârât poate afecta în mod substanțial interesele intervenientului accesoriu. Spre exemplu, în prezenta cauză, prin anularea ordinului ministrului Justiției nr.924 din 27 octombrie 2017, intervenientul accesoriu a fost lipsit de posibilitatea de a activa în calitate de executor judecătoresc în circumscripția municipiului Chișinău, în legătură cu transferul din altă circumscripție [a se vedea §§ 3-8 *supra*].

26. Sub acest aspect, Curtea reține că articolul 20 alin. (1) din Constituție prevede că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Prin textul „orice persoană” Constituția nu face o delimitare dintre calitatea procesuală a părților sau a participanților la proces. Pentru a beneficia de garanțiile prevăzute de articolul 20 din Constituție, care include și dreptul de a exercita căile de atac, persoana trebuie să demonstreze că „actul” este în măsură să violeze drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

27. În prezenta cauză, Curtea reține că simplul fapt că dispozițiile contestate nu limitează dreptul intervenientului accesoriu la exercitarea căilor de atac nu presupune, în sine, că acestea sunt neconstituționale. Dimpotrivă, Curtea reține că în statele care stabilesc în legislația lor că intervenientul accesoriu nu poate contesta hotărârea instanței dacă partea căreia i s-a alăturat nu o face (a se vedea § 67 din Codul de procedură civilă al Germaniei; articolul 76 alin. (2) din Codul de procedură civilă al Elveției; articolele 330 și 609 din Codul de procedură civilă al Franței; articolul 67 alin. (4) din Codul de procedură civilă al României etc.) acest principiu nu este absolut.

28. Astfel, în Hotărârea nr. 4A-160/2016 din 1 septembrie 2016, § 2.3.4, Tribunalul Federal din Elveția a trebuit să decidă dacă intervenientul accesoriu poate să conteste o hotărâre care îl afectează în mod substanțial în contextul în care părțile principale nu o contestă. Instanța de apel a refuzat cererea de apel depusă de intervenientul accesoriu pentru că articolul 76 alin. (2) din Codul de procedură civilă îi interzice acestuia să declare apel, dacă partea căreia i s-a alăturat nu-l declară. Depunând recurs, intervenientul accesoriu a menționat că hotărârea primei instanțe îl afectează în mod direct. Tribunalul Federal a reținut că dispozițiile

articolului 76 alin. (2) din Codul de procedură civilă se aplică doar în cazul intervenienților accesorii care nu sunt afectați în mod direct de hotărârea pronunțată pe marginea litigiului dintre părțile principale, *i.e.* hotărârea nu se execută în privința lor, ci doar în privința părților principale. În cazul în care hotărârea instanței are consecințe directe în privința intervenienților accesorii, aceștia nu mai trebuie să se subordoneze părții careia i se alătură, deoarece devin independenți (*intervention accessoire indépendante*), fapt care presupune că pot acționa contrar intereselor acesteia. Tribunalul Federal a reținut că efectul hotărârii judecătorești în privința situației sale justifică dreptul intervenientului accesoriu de a acționa în mod independent.

29. Instituția intervenientului accesoriu independent se regăsește și la §69 din Codul de procedură civilă german. Astfel, în Decizia nr. VIII ZB 96/15 din 23 august 2016, §§ 17-18, Curtea Supremă Federală a menționat că, pentru a fi intervenient independent, este necesar ca hotărârea judecătorească pronunțată pe marginea litigiului dintre părțile principale să influențeze în mod considerabil raporturile juridice dintre intervenient și partea opusă. Dacă această cerință este îndeplinită, intervenientul devine independent, fapt care presupune că lui nu i se aplică restricțiile aplicabile intervenientului simplu, ci este liber să îndeplinească acțiuni procedurale contrare intereselor părții careia i s-a alăturat, inclusiv declararea unui apel.

30. De asemenea, Curtea constată că dreptul intervenientului de a declara apel sau recurs a fost examinat și în jurisprudența Statelor Unite ale Americii. În *Diamond v. Charles*, 476 U.S. 54 (1986), un grup de medici a contestat la tribunalul federal Legea cu privire la avorturi a statului Illinois. Inițial, statul susținea constituționalitatea legii. Totodată, un pediatru din Illinois a intervenit în proces alături de stat, declarându-și obiecția de conștiință împotriva avorturilor. Statul nu a declarat apel împotriva deciziilor pronunțate de tribunale. Totuși, pediatrul – obiector de conștiință – a contestat deciziile tribunalelor, susținând constituționalitatea Legii. Problema de drept care a fost ridicată în fața Curții Supreme a SUA era dacă pediatrul, în calitatea sa de intervenient, putea declara apel atunci când nu o făcea statul. Curtea Supremă a SUA a menționat că, deși intervenienții sunt considerați părți care au dreptul, între altele, să solicite reexaminarea cauzei de către Curte, dreptul unui intervenient de a continua procesul în absența părții pe lângă care a intervenit este condiționat de demonstrarea îndeplinirii de către intervenient a cerințelor articolului III din Constituție. În cauza *Lujan v. Defenders of Wildlife*, 504 U.S. 555 (1992), Curtea Supremă a menționat că cerințele articolului III au la bază trei elemente: (1) reclamantul a suferit un prejudiciu concret; (2) prejudiciul se datorează acțiunilor pârâtului; și (3) trebuie să fie probabil – nu o simplă speculație – ca prejudiciul să fie redresat printr-o decizie favorabilă. Examinând apelul depus de către pediatru, Curtea Supremă a SUA a reținut că Legea declarată neconstituțională nu produce efecte directe în privința intervenientului și, prin urmare, el nu are un interes concret pentru a declara apel.

31. Curtea reține că Constituția nu-i impune legislatorului să adopte un model special de reglementare a instituției intervenientului în cadrul

procesului civil. Important este ca legea să le asigure intervenienților dreptul de a participa și de a depune observații în cadrul proceselor de judecată, acolo unde se examinează chestiuni care le pot afecta drepturile, libertățile și interesele legitime. Totodată, în cazul în care intervenientul este afectat în mod substanțial de soluția instanței, este firesc ca legea să prevadă o cale de atac. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile contestate asigură o cale de atac pentru intervenienții accesorii care sunt afectați în mod direct de hotărârea pronunțată pe marginea litigiului dintre părțile principale, situație care nu este contrară articolului 20 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a” de la articolul 68 din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Vladimir Grosu, în dosarul nr. 3ra-12/2019, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 16 aprilie 2019
DCC nr. 52
Dosarul nr. 68g/2019*